

TARA NOASTRA
FOAIA POPORALĂ A
„ASOCIATIUNII“

REDACTOR:

OCTAVIAN COEA.

Q

CUPRINSUL:

	Pag.
Tovărășiile sau însoțirile	247
Locuința omului	250
Domeniile Coroanei din România	252
Tata Pamfil	255
Chipurile noastre	260
Știri	260

Înștiințare.

Rugăm pe toți câți au binevoit să primească această foaie să grăbească cu trimiterea plății de abonament.
Administrația foii „ȚARA NOASTRĂ“.

Cetitorilor.

Pe toți, cărora le ajunge în mâni această foaie îi rugăm să o cetească și dacă o socot de potrivită trebuințelor țărânimii să o răspândească între oamenii noștri dela sate.

Foaia apare săptămânal și o vor primi cetitorii Dumineca.

Abonamentul e pe an 4 cor.

Pe jumătate de an 2 „

Pe trei luni 1 „

Banii să se trimită la Administrația revistei „Țara noastră“. Sibiu — Nagyszeben. Asociațiune.

Toți cărturarii noștri, mai ales cei în atingere apropiată cu țărâניה — preoții și învățătorii — sânt rugați a trimite acestei reviste articole și știri cari sânt în legătură cu trebile țărânimii. Indesebi primim bucurosi articole cu povețe economice, precum — și snoave, poezii populare etc. Scriitorii articolelor sânt rugați a se folosi de un grai înțeles de popor, ca să nu fim siliți a supune schimbării în redacție articolele.

Pentru articolele bune dăm și o cuvenită răsplată bănească.

ȚARA NOASTRĂ

Revista populară

a „Asociațiunii pentru literatura rom. și cultura poporului rom.“

Abonamentul: Pe un an 4 cor. Pe o jumătate de an 2 „ Pe trei luni 1 „ Pentru România 6 Lei	REDACTOR: OCTAVIAN GOGA.	Redacția și administrația: Sibiu (Nagyszeben) Str. morii, 6.
---	---	---

TOVĂRAȘII SAU ÎNSOȚIRILE.

I. Rostul tovărășilor.

La alte neamuri, în țara noastră și în alte țări, tovărășiile sau însoțirile au ajuns pe o treaptă foarte înaintată. Întreagă viața satelor și orașelor este brăzdată de fel și fel de tovărășii, cari răspândesc lumină și bunăstare până și în cea mai umilită colibă.

Noi, Românii, de aici și de pretutindeni, nu ne-am prea bătut capul cu treaba aceasta mare, menită să schimbe starea noastră rea de astăzi cu alta mai bună. Abia în timpul din urmă, vorba și scrisul, mai ales, se însoțesc stăruind tot mai cu putere pentru împământenirea tovărășiiilor și la noi. Ici-colo au urmat și fapte; dar prea puține și prea slabe chiar și pentru un mic început.

Nu încapă îndoială că așa nu mai poate merge. Tocmai de aceea foaia noastră va stăruii mereu pentru împrietinirea poporului cu tot felul de tovărășii și va căuta să găsească căi și mijloace pentru a și ajuta aveau înființarea și, pe cât se poate, buna chivernisire a lor.

În șirele următoare vom da o iconă a deosebitelor feluri de tovărășii și asupra rostului lor.

Este știut că toate lucrurile mari s'au făcut și se fac prin însoțirea sau întovărășirea puterilor. Aceasta se întâmplă nu numai în viața oamenilor, ci și în lumea plantelor, și a animalelor.

Firele singuratice de muschiu sânt așa de slabe, că ele se încovoie la pământ și sub greutatea unui gândăcel. Dar, cum ele cresc îndesite, unul lângă altul, adică în societate, și aceste fire slabe pot face ceva.

Muschiul dă adăpost și căldură peste iarnă roadelor de arbori, ce au căzut în sinul lui, cât și multor gândăcei cari își fac culcuș și dorm în el până iară vine căldura. În el își culcă multe animale puii lor.

Cât de mică și neputincioasă este o albină singură.

Însoțite însă mai multe mii, într'o coșniță, ele cresc cu hrană în timpul verii, zeci de mii de albine tinere, dau naștere unui sau mai multor roi, umplu coșnița de faguri și adună în anii buni zeci de chilogrami de miere pentru sine și pentru stăpânul lor.

Așa e și în vieața oamenilor. Neputând singuraticii și chiar nici familiile trăi de sine, despărțiți cu totul unii de alții, au simțit trebuința de a se însoți mai mulți oameni, mai multe familii împreună și au format sate și orașe.

Intr'un sat sau oraș vieața e mai ușoară și mai plăcută. Oamenii se ajută unii pe alții și împreună fac lucruri cari singuraticii nu le-ar putea face.

Locuitorii unei comune, *prin unirea puterilor* au zidit *biserica, școală și casă comună*, împreună fac și țin în stare bună, *drumurile și podurile comunei*. Numai toți împreună pot să țină: preot, învățător, primar, notar și alți diregători ai comunei, cum și ciurdar, stăvar; păcurar, purcar, jitari, pădurari ș. a. persoane trebuincioase în slujba obștească.

Trebuințele oamenilor însă cresc mereu; familia cere tot mai mult din zi în zi, asemenea se sporesc trebuințele obștești ale comunei, nu mai puțin se înmulțesc dările pentru susținerea miliției (cătanelor), pentru susținerea tuturor deregătorilor, începând dela pretor (solgăbirău, subprefect) până la căpeteniile țării, pentru ținerea în stare bună a drumurilor de comitat și ale țării, pentru poduri, spitale și alte multe, fără seamă multe.

Cum datele de tot felul s'au sporit mai mult decât orișicând, iar pământul nu se mai sporește, ci rămâne tot același, îmbucătățindu-se prin înmulțirea treptată a oamenilor, am ajuns ca întocmirile de până acum să nu mai fie îndestulitoare. Împrejurările nouă cer schimbări, prin cari să dăm altă față vieții ce, parecă, începe a se ofili și tânji. Această schimbare în spre bine o vom putea face însă numai prin însoțirea pe o treaptă neasămănat mai mare și mai felurită, decât până acum a puterilor noastre.

Drept aceea să ne însoțim, cum am spus că fac albinele, ca în chipul acesta să avem puțința de a ne

O româncă frumoasă.

lumină și de a înainta în bunăstare, biruind astfel mai ușor și datele cele multe și grele.

(Va urmă),

LOCUIȚA OMULUI.

Dintre toate bunătățile pământului sănătatea e averea cea mai scumpă a omului. În deșert va avea omul averi peste averi, în deșert va avea frumuseță și înțelepciune, căci lipsindu-i sănătatea nu se va bucura de ele.

Câți bogați nu s'ar lipsi de averile lor pentru a-și recăpăta sănătatea? Câți diregători înalți nu ar abzice de diregătoriile lor bogate numai spre a deveni sănătoși?

Pentru a ne putea păstra sănătatea, averea cea mai scumpă, încă până o avem în posesiunea noastră să o grijim, căci ușor putem să o pierdem, dar greu putem să o redobândim.

Câte fețe palide, câți oameni lipsiți de puterea vieții nu întâlnim pas de pas? Dacă căutăm răul, fără multă batere de cap, îl aflăm în casa de locuit a omului.

Omul, partea cea mai mare a vieții sale o petrece închis între cei patru pereți ai casei sale. E tare de lipsă deci ca locuința în care viețuim să fie sănătoasă.

Pentru a avea o locuință sănătoasă trebuie să fim cu mare băgare de seamă la edificarea ei; trebuie ca aceea să fie înaltă și destul de spațioasă, pe lângă aceea să aibă ferestre înalte și mari ca lumina soarelui să poată intra în ea neimpedecată, căci lumina contribuie mult la sănătatea omului.

Intâmplările de toate zilele ne arată, că omul lipsit de razele soarelui e mai palid la față, trupul îi e mai greoiu și înclină mai ușor spre boale. Oare, care dintre noi nu a văzut om întemnițat? Oare, nu cu milă îi privește fața palidă și trupul lipsit de agerime? Cărțile și medicii ne spun, că o mulțime de boale se vindecă cu lumina soarelui. Intâmplări asemenea acestora, nu numai în viața omului vedem, fără chiar și în a plantelor. Dacă planta e la întunec oare frunzele ei nu se vor gălbui, și nu va încetă de-a crește? Care dintre noi nu a văzut o plantă cum se sucește și cum se trage în spre lumină.

Din cele mai sus înșirate se vede, că nu e tot atât a avea orice casă de locuit, și a avea o casă spațioasă și bine luminată. Cea dintâiu îl lipsește pe om de sănătate, a doua ajută la susținerea ei.

Ca locuința noastră să fie sănătoasă nu e de ajuns, ca să intrunească recerînțele spuse, fără e de lipsă ca să fie așezată pe pământ lipsit de umezeală cu fața spre miază-zi.

După ce în chipul acesta ne-am edificat casa avem să o îngrijim mai departe cu aerizatul. E adevărat, că premenirea aerului se întâmplă mai prin pereți mai prin crepăturile ușii și ale ferestrelor, dar cu toate acestea o astfel de premenire e prea puțină, se recere deci ca timp mai îndelungat să ținem ferestrele deschise, pentru a fi înlocuit aerul stricat al chiliei cu aer proaspăt de afară.

Durere, dar trebuie să recunoaștem, că în privința aerizării în familiile țăranilor dela sate stăm de tot slab. Curățenia și aerizarea, în cele mai multe familii e socotită, de lucru domnesc pentru ceea ce țărânca noastră nu-și rupe timp. Cât de stricat e aerul în atari căsi o simte foarte bine preotul și cantorul în ajunul botezului când umblă cu crucea. De altcum la un aer curat nici așteptă nu ne putem, căci unde în un cuib de căsuță locuiesc 8—10 oameni, ba în cele mai multe cazuri aflăm încă și câte o oaie cu miel, mai câte un vițel sau purcel, dus în casă pentru a fi apărat de frig, ba câte 1—3 găini sau găște ciocind sub un pat apoi și câte o măță sau două durmecând lipite de cuptorul cald, o sfoară plină de vesminte ude puse la uscat și o grămadă de obiele din veacuri nespălate, puse la vârful cuptorului, — nici nu pot ca să nu strice aerul.

Firește, că locuitorii acestor căsi de regulă sânt veșteji la față, iar mișcărilor lor sânt greoaie. Dacă îi tâlcuești răul prin aerul necurat și prin lipsa curățeniei din casă, îți răspunde cu obicinuitele vorbe: „că doar și tata tot așa a făcut și tot a trăit“!

Vitele fie vite în grajd afară, iar omul fie stăpân în casă și aceasta îngrijindu-o cu curățitul și cu aerizatul; căci prin necurătenia din casă se sporesc o mulțime de baccili (viermuleți), cari strică sănătății omului, ba se sporesc o mulțime de gânganii cari de cari mai neplăcute, cum sânt stelnițele, purecii, păduchii, muștele și alte multe.

Din cele zise despre locuința omului, avem să urmărim următoarele legi:

1. Locuința să fie spațioasă.
2. Bine luminată.
3. Îngrijită, aerizată și curățită.
4. Lipsită de umezeală.
5. Să fie așezată cu fața spre miază-zi.

Cacova, în Martie 1907.

Augustin Ocnean.

DOMENIILE CORONEI DIN ROMANIA.

Jalnicile întâmplări prin cari a trecut România în săptămânile din urmă ne dau prilej să scriem câteva șire despre Domeniile Coroanei din România. Am fi scris neapărat și dacă bunul Dumnezeu nu trimetea această pacoste asupra țării fraților noștri.

Pentru mai bună înțelegere, ne folosim de o pildă asemănătoare dela noi. În cele mai multe sate de ale noastre preotul are în folosință, cât trăiește, câteva jugăre de pământ, adesea și o casă, grajd, grădină ș. a. Aceste se numesc cu un cuvânt *eclejie*. După ce moare un preot urmează în folosința ecleziei alt preot. Eclezia este averea bisericii și preotul o are numai în folosință ca un fel de răsplată a slujbei ce o face bisericii și poporului.

În urma marilor vrednici și a jertfelor pentru înălțarea țării românești regele ei a fost înzestrat în anul 1884 cu 12 moși mari, în deosebite părți ale țării. Aceste moși cuprind laolaltă aproape 120,000 hectare sau mai mult ca de două ori atâtea jugăre loc de arat, fânațe, pășuni, păduri, vii ș. a. precum și case și zidiri trebuincioase plugăriei. Toate aceste se numesc cu două cuvinte: *Domeniile Coroanei*.

Moșiile aceste rămân ca avere a statului. Numai chivernisirea și folosul ce ele aduc sânt încredințate coroanei. Adecă întocmai ca și ecleziile dela noi.

Îndată, la început, regele a numit ca cârmuitor sau cum îi zice *administrator* al domeniilor pe domnul *Ion Kalinderu*, om învățat, înțelept și cu inimă caldă pentru binele poporului. Ca cârmuitori ai deosebitelor moși au fost numiți *agenți*, iarăș oameni luminați și cu trageră de inimă nu numai pentru regele ci și pentru țărani sau săteni.

După ce domnul Kalinderu a luat în mână chivernisirea acestor moși, a început să facă, ce până atunci nu se mai făcuse în Țara românească.

S'au făcut *case* și *zidiri economice* cari să fie o pildă vrednică de urmat pentru toți.

S'au întocmit *grădini de pomi și legumi* cu *stupării* frumoase.

Moșiile au fost înzestrate cu *unelte și mașini* pentru ca lucrările să se poată face cât mai bine și să aducă venită cât mai mari.

S'a stăruit neîntrerupt pentru îmbunătățirea soiurilor de *vite, cai, oi, porci, galițe*, cum și pentru creșterea *vermilor de mătasă*.

În satele de pe Domenii s'au zidit școale, biserici și case comunale frumoase, și s'a stăruit mereu ca *preoții și învățătorii* cum și toți ceilalți cărturari de pe acele moși să fie adevărați luminători ai poporului. S'au înființat *bibliotece* pentru popor, scriindu-se cu chieltuiala Domeniului câteva zeci de *cărți bune* pe seama sătenilor.

S'au înființat *școale de meserii și cursuri de industria agricolă*.

S'au înființat *ferestrae, fabrici ș. a.* unde poporul a căpătat de lucru.

Pentru țărani s'au făcut toate *inlesnirile* cu puțință ca să se poată lumina și să înainteze și în avere.

Dar cine ar putea să spună toate inoirile bune și folositoare ce s'au făcut pe Domeniile coroanei, de prea vrednicul om Ion Kalinderu?

Se poate zice că aceste moși sânt tot atâtea școale mari și bune nu numai pentru poporul din apropiere, ci pentru întreagă țara.

Dacă pe toate moșiile statului și pe cele boerești din țară se lucră, așa cum se lucrează de 23 de ani pe Domeniile Coroanei, răscoala din săptămânile trecute de bună samă n'ar fi izbucnit.

*

Din o scrisoare a domnului Kalinderu trimisă acum de curând agenților dela Domenii se vede și de astădată marea tragere de inimă pentru săteni și *ușurările* ce de nou sunt puse la cale pentru binele lor.

Agenții sânt îndrumați să facă tocmelile cu sătenii cât mai repede și mai regulat. Iată, între altele, ce scrie dl Kalinderu:

„Sunt fericit să constat că pe Domeniile Coroanei aceste tocmeli se fac în liniște de d-voastră împreună cu ceilalți agenți. Asemenea mă bucur de purtarea locuitorilor noștri, cari, în zilele grele prin cari a trecut țara, nu s'au lăsat ademeniți de tulburători, ci au avut peste tot o purtare pașnică. În părțile unde am fost amenințați din afară au stat chiar gata de apărare; iar de curând ne-au trimis telegrame și adrese de mulțămire și recunoștință pentru binefacerile ce le-am făcut și apărarea ce le-am dat în timpul din urmă.

„Acest sentiment care le face cinste, se datorește de sigur grijei ce le-am purtat încă dela întemeierea Domeniului Coroanei. Astfel învoielile noastre nu numai că au fost mai ușoare decât cele din împrejurimi, dar au avut totdeauna de țintă îmbunătățirea stării lor.

„Am luat asemenea asupra noastră multe din nevoile lor obștești, precum: construirea de școli, biserici, primării, le-am făcut numeroase alte înlesniri și ne-am străduit pentru cultura și moralizarea lor.

„In acelaș scop vom căută a aveă și pe viitor toată grija pentru locuitori, căci munca noastră e abia la început și va rămâneă stearpă, dacă nu o vom urmă chiar cu mai multă sârguință.

„Vă invit dar a chibzul de aproape asupra tocmelilor și, chiar dacă nu vi se cer înlesniri, să faceți în marginile putinții, căci datoria proprietarilor e de a îngriji de muncitori în interesul lor propriu. Mai ales, în împrejurările de față, iubirea de patrie și a deaproapelui e o datorie pentru toți și cu atât mai mult pentru noi de a stă întru ajutor la deslegarea nevoilor sătenilor, dela care atârnă buna stare a întregii țări, pentru care ne-am străduit și innainte.

„Acolo, unde veți întâmpină piedici sau nedumeriri, noi veți cere cuvenita deslegare.....

„Pe lângă partea economică veți aveă însă în deaproape vedere și pe cea culturală și morală, căci după cum v-am spus în atâtea rânduri, îmbunătățirea stării sătenilor atârnă tot atât de mult de cultura lor....

„Știți că lumea suferă mult de robia neștiinței și că numai lumina poate îmbunătăți și păstră cu adevărat bunăstarea omului.

„Aceste adevăruri s'au dovedit odată mai mult pe timpul rășcoalelor, când s'au văzut prădând săteni cu avere și oameni cari nu-și dedeau seamă de grozăvia faptelor, din cauza neștiinței.

„De aceea vă sfătuesc din nou și din tot sufletul a lucră la deșteptarea sătenilor. Trăiți în mijlocul lor, mulți din dvoastră v'ați ridicat din popor, așa că aveți o indoită datorie de a le sta într'ajutor, povățuindu-i și îndemnându-i să se cultive, pentru a-și putea îmbunătăți starea cât mai curând și într'un mod trainic.

„Nu uitați asemenea munca locuitorilor, care nu poate da adevărate roade, dacă nu e ocrotită și mai cu seamă dacă nu e îndreptată și făcută cu pricepere.

„In această privință aveți destulă practică, veniți des în atingere cu dânșii, și puteți să-i sfătuiți de aproape chiar la fața locului. Cunoașteți apoi firea lor, spre a ști ce mijloace să alegeți pentru a ajunge mai sigur la țel.

„In ce privește preoții și învățătorii, aceștia sânt îndatorați să se ocupe de locuitori și vă vor da de sigur tot sprijinul pentru bunăcreșterea și luminarea poporului.

„In sfârșit vă cer să puneți toată căldura, toată inima, în lucrarea de înălțare națională din care această administrație și-a făcut o datorie de competenie.“

*

Să nădăjduim în sfârșit că toți marii moșieri și arândași vor urmă frumoasele pilde ce li se dau pe Domeniile coroanei.

Cu chipul acesta, nu ne îndoim, se va alungă urgia din sufletul țaranului și duhul păcii; al îndestulirii și binelui se va sălășlui iarăș în toate inimile.

TATA PAMFIL.

Din povestirile rămase după *Ioan Pop Reteganul*.

(Sfârșit.)

„Dar n'am eu ce stă la învățătură, domnule director, că-mi trebuiesc haine și mâncare, și cărți, iar eu n'am cine-mi da cele de lipsă, că tată n'am, a picat în revoluție, mama mi-i săracă și cu o gloată de copii mai mici ca mine; domnul căpitan, care m'a ținut de pomană, a murit, și așa nu am eu ce mai sta la învățătură“.

„O, iubite Pamfile, numai de atâta te căiești? Vino la mine, vei lucra ce ai lucrat și la domnul căpitan și vei fi la mine cum ai fost la el“.

Din minuta aceea rămase Pamfil la directorul școlii. Li lucră tot lucrul și urmă și învățăturile.

După ce găta clasa a patra, merse acasă la mamă-sa. Se miră, când îl văzu, cât e de mare și de spătos, iar când îl auzi odată vorbind nemțește cu notarășul, nu-și credea ochilor și urechilor.

Dar nu stătù mult acasă. După vre-o câteva săptămâni, în care timp cosi și uscă mai tot fânul de pe moșia mamei sale, zise odată cătră mamă-sa: „Mamă, eu de azi într'o săptămână plec iară“.

„Unde, dragul mamei? Doară iar la Năsăud?“

„Ba merg dascăl. Am vorbit cu domnul părinte și cu domnul protopop și m'au pus dascăl în Valea Sacă. Capăt pe an 40 fl. și de tot copilul 10 cupe de săcară. C'o cale scap și de cătanie, că la primăvară îmi vine rândul“.

„D'apoi bine, dragul mamei, le-a da Dumnezeu sănătate, că-ți dau și ție o lecuță de pâne în mână, că din aceea ni-i putea ajuta și pe noi, cât de cât“.

Și când fù colo pe la ziua Crucii, se duse Pamfil în Valea Sacă și prinse a dascăli. Trăgeau copiii la el, că eră omul bun și blând și-i învăța bine, de vedeai cu ochii cum înaintează copiii în învățături. Trei ani incheiați a stat el dascăl acel, și din simbruța ce căpătă nici un ban rău n'a stricat și nici o cupă de

săcară n'a folosit pe seamă lui, tot ducea la măsa. Iar el trăia de mâncare la popa, că-i învăța copiii, iar ceva bani mai făcea cum scria la notarășul, și din aceea se îmbrăcă. Apoi haine scumpe nu purta: cioareci albi cu șinoare vinete, o zeche de pânură sură, ciobote eftine și o pălărie albă lată îi erau toate hainele, iar schimburi purta cum îi făcea măsa de pânză.

După trei ani de zile se mulțămii de dascălie, cu toate că voiră oamenii să-i înmulțească plata și să-l pună și notarăș, numai să stee la ei; dar el nu se mai învoi; „voiu merge la Blaj să gat școalele“, zicea el.

Așa a și făcut. Inzădar zicea măsa, că uite, aci ai căpătare bună, dar acolo vei avea cheltuieli și n'ai de unde cheltui. El luă în spate desagii, în care eră toată averea, și nu se oprî până în Blaj. Directorul de atunci al gimnaziului eră un om vrednic, pe cât de învățat pe atât și de bun. Când merse Pamfil la el și-i spuse, că iată ar vrea să între în gimnaz, îi zise directorul așa: „Bine, voinice, după dreptățile ce le ai dela Năsăud, eu trebuie să te iau în gimnaziu, dar uite, e lucrul naibii la mijloc; pruncii, cari intră în clasa primă gimnazială, sânt coala dela 11—14, mult până la 16 ani, iar tu ești trecut de 22 ani. De-i voi să stai să gați clasele gimnaziale, vei fi trecut de 30 de ani până să le gați, apoi după aceea va mai trebui să stai 4—5 ani pe la școalele cele mari până să ajungi la ceva slujbă. N'ar fi oare mai bine să intri în preparandie, într'un an o gați și scapi la pâne?“

„Nu, domnule director, zise Pamfil; la preparandie puteam stă și în Năsăud, dar eu voiu să urmez învățăturile mai înalte în gimnaziu, apoi fie ce-a rândui Dumnezeu. De un lucru singur te rog, domnule director, de este cumva lipsă în vre-o familie de dascăl la copii pentru limba nemțească, eu aș intra bucuros, numai să-mi dee costul pentru învățătură, că eu atâta am cât am pe mine și hăinicilele din desagi“.

Directorul eră unul din călugării cei vestiți ai Blajului, ședeă într'o chiliuță la gimnaziu, unde tot mereu ținea câte un școlar, să nu fie chiar singur.

Aci primi pe Pamfil. Dimineața îi aduceă laptele dela seminar, și pentru această slujbă căpătă și el un păhar de lapte și o fâlie de pâne. La ameazi îi aduceă costul, și rămânea și pe seama lui cât îi trebuia; seara-i aduceă cina și iarăș rămânea și pe seama lui ceva.

Așa stătù câteva zile. Cărți, din cari să învețe, îi da directorul, și el mergeă la școală regulat. Nu trecù însă nici timp de o săptămână și se dovedl, că cel mai destoinic școlar în clasa I-a gimnazială e Pamfil Graur, pe care însă ceialalți școlari îl porecliseră în minuta, când intrase în școală, „Tata Pamfil“. Și el nu se supără, că era într'adevăr mai mare și mai așezat decât toți.

După vre-o săptămână, după ce-l cunoscù directorul mai bine: îi zise odată: Voinice, să-ți spun ceva: „M'am înțeles cu domnii profesori și au hotărit, că de voiești să fi pedel la gim-

naziu, vei avea să duci și să aduci poșta, să ții rând bun în clasă și pentru această slujbă vei avea 2 fl. pe fiecare lună. Apoi, de vrei, poți stă la mine, unde vei avea cele mai neapărat de lipsă: casă, căldură, lumină și câte-o leacă de mâncare, ce rămâne de mine. Pâne vei căpăta dela gimnaziu. Ori că, de voiești, este aci o familie, a doctorului, acolo poți intra ca învățator la băieți pentru limba nemțească, că văd, că o ști bine. Acum odată poți alege*.

„D'apoi eu ce să aleg? Cum va vrea domnul director, așa să fie. Mulțămesc lui Dumnezeu, că m'a îndreptat la așa oameni buni.

Acum ajunse directorul la indoială; ar lăsa pe Pamfil să meargă la doctorul, se temeă, că Pamfil s'a gândi, că-l alungă, și una ca asta nu voiă, de oarece prea eră Pamfil un tinăr cum se cade; i-ar zice să steie aci, n'aveă pe cine recomandă la doctorul: deci îi zise: „uite, voinice, la domnul doctor deocamdată n'am pe cine trimite un om potrivit ca pe tine, deci mergi acolo și te poartă bine, iar când vei avea lipsă de ceva, vino și-mi spune*.

„Mulțămesc, domnule director*.

Și se duse la doctorul unde ședeă cu copiii aceluia într'o odaie, îi învăță și repetă cu ei lecțiile, iar în schimb aveă mâncare și cortel cum se cade. De școală stă cu amândoaună mâinile și pe la domnul director se abăteă baremi odată 'n zi. Era bine văzut pe tot locul. Și fiind feciorul mare, cu mintea coaptă, și fiind și talentat și sârguincios, îi eră numai jucărie învățatul. Așa trecu un an de zile. Eși la sfârșitul anului, cum se putea prevedea dela început, ca cel mai bun în clasă. Ceilalți școlari mergeau la Tata Pamfil ca la un adevărat tată, orice temă, cât de grea și incurcată, el li-o descurcă și la finea anului toți eșiră bine.

În anul al doilea, când fû într'a II-a clasă gimnazială, băgă rugare să-l lase să facă și examenele de pe clasa a III-a. Și eși bine. De aci încolo merse regulat în fiecare clasă câte un an. Iar când isprăvi clasa a VIII-a, se dovedî că-i cel mai copt la minte decât toți ceilalți școlari și cel cu mai bune purtări.

Intră în teologie. Acolo în patru ani termină cursul și-i venî rândul să se căsătorească și să-și ceară parohie. Aceste două lucruri încă le făcû, deși nu chiar repede, că aci a dat de unele piedeci, ce trebuiră delăturate. Adecă, când venî vorba să se căsătorească, dădu de-o piedecă destul de însemnată: El eră omul cărții, cunoștea sute de scrieri dar nici o fată. Pe la petreceri nu fusese, cu fete nu făcuse cunoștință, a jucă nu știa; pe lângă acestea mai eră și sărac — numai hainele le aveă pe el și învățătura în cap; hainele de pe el se vedeau că-s cam roase, dar învățătura nu o văd, chiar fetele, mai de loc. Pe lângă acestea nu eră nici frumos. Ca absolvent de teologie dă să meargă și el la o petrecere, unde erau fete și ficiori. Și se minună mult, când văzû, cum colegi de ai lui, la cari el le dăduse lecții din cărți, în umblarea cu fetele sânt atât de iscusiți, iar el e bătă

ca bătele. Se supără grozav în inima lui. Fetele nici grijă n'aveau, că el este cel mai învățat: ele nici nu aveau de unde ști una ca asta: ele se uitau tot la cei tanțoși și guralivi, iar pe el îl treceau cu vederea. Ce ar fi putut povestii cu el? Despre scriitorii latini și greci? despre filozofii germani? El afară de acestea nimic nu mai știă, iar ele n'aveau de unde ști, că au trăit cândva scriitori latini și greci și filozofi germani. Deci merse din societate cu puțină nădejde să afle păreche din fetele, ce le văzuse acoloa.

Dar fû o bună școală pentru el, cea jumătate de zi, ce o petrecuse între ele. Se puse omul meu și cetii și lucruri de acestea ușurele, ce le pricepeau și fetele, și de altădată, când mai luă parte la o petrecere, se desghieță și el. Multe îl aflară acum mai puțin urit, ca primadată, ba una, fata unui țăran cu stare, care încă se civilizase câți-va ani la oraș, îl află foarte cum se cade. În urma urmelor numai auzirăm, că „Tata Pamfil“ se însoară. Noroc să deie Dumnezeu! Luă pe fata țăranului ăluia și căpătă și zestre frumușică cu ea.

Acum veni rândul să-și capete parohie. Aci va fi mai ușor, gândi el, decât la însurat, că sfinții părinți dela Consistor mă cunosc mai bine decât fetele. Deci înaintă cerere pentru a căpăta o parohie de clasa I, după ce el știă că a fost cel mai bun din toți teologii. Dar s'a înșelat omul. Dela Consistor primi răspunsul, că parohia aceea nu-i de el! În urmă se convinse, că acea parohie eră dată, unui fecior de protopop, care aveă bune proptele în Consistor, căci luase de nevastă pe nepoata unui asesor consistorial. „Adecă nici aici vrednicia nu-i luată în seamă?“ se gândi bietul Pamfile și băgă rugare pentru o parohie de clasa II. Aceasta încă nu o căpătă, — că ziceau sfinții părinți — aceea s'a dat unui preot bătrân cu merite. Pamfil însă n'are nici un merit, e cleric absolut și atâta tot! Acum ceru o parohie de clasa a III-a, dar i-se răspunse dela consistor, că nu-l pot pune nici acolo, că el nu știe ungurește, iar parohia aceea e într'un așa loc, că preotul român trebuie să știe și ungurește. Deci concură la o parohie de clasa a IV-a, care i-s'a și dat. Acea parohie este chiar Valea-sacă, unde el fusese dascăl înainte cu vre-o 12 ani. Bucuria oamenilor, când îl văzură iarăș în mijlocul lor și bucuria și a lui, că nu va mai fi silit să șadă la so-crus'o. Aci în Valea-sacă e el acum de vre-o 32 de ani, mai jos nu l'au putut pune, iar mai sus nu au voit a-l pune. Și s'a cerut, până era tinăr, în câte-va rânduri, să-l ducă într'o parohie mai bună, dar parohiile mai bune sânt ale oamenilor cu proptele, iar el proptele nu a avut. Dacă a văzut ce-i, și cum, și-a luat gândul de-a mai merge din Valea-sacă, că vedeă bine, că zădarnic i-a fi. Și se puse și-și făcu o leacă de moșie, crescû vite și le vândû și cumpără loc; și iarăș crescû vite și iar cumpără loc, până avû o moșie frumușică. Și preoteasa încă-i făcea mai în tot anul câte-o bucurie, că în cei dintăiu 12 ani avû nici mai mult nici mai puțin, ca patru feciori și patru fete. Dar cu

fata a patra își puse preoteasa capul. Acum ținete, Tată Pamfile! Crește tu opt copii fără mamă, într'un sat mărginaș și mic și sărac! Aci vin adevăratele lui năcazuri; aci și gândi și-și resgândi toate zilele bune și rele, ce le avuse; aci se năcăji cât numai unul Dumnezeu știe chinul, ce l'a tras. Dar răului nu se lasă. Își purtă oficiul cu cea mai mare sfințenie și eră mamă și tată la opt prunci. Credeă, că doară vor vedeă și cei mai mari năcazul lui și lor mută într'un loc, unde să-i fie mai lesne creșterea pruncilor. Dar pace! Cei mai mari, ca cei fără năcazuri, nu știu să se pună în starea celor mici și năcăjiți și așa pe Tata Pamfil îl lăsară să se svârcolească în Valea-sacă, ca peștele pe uscat. Și-l dureă inima pe Tata Pamfil, când vedeă, cum unii, cari nu aveau alt merit, decât că și slujba Dumnezească abiă o îndrugă, înaintează iar el, care înaintea altarului eră ca un inger și între popor ca un patriarh, el nu putea înaintă, căci nu eră neam cu cei mai mari. Eră cât pe aci să despereze bietul om. Dar Dumnezeu îl întări în fire. De aveă copii mulți și pentru creșterea lor mijloace puține, Dumnezeu voi ca baremi să fie copii buni, să învețe bine și să aibă purtări alese. Apoi când Dumnezeu ține cu omul, o lume întregă ce-i poate face?!

Cu mare greu putu pune mâna pe un știpeț pentru copilul cel mare când eră prin clasa a II-a gimnazială. Dar credeți că folosî copilul măcar un singur ban din acel știpeț? Nu, el nu aveă lipsă, că eră copilul tătâne-său, învăță pe alții și în schimb căpătă toate cele de lipsă. Așa știpețul copilului îl folosî tata Pamfil pentru lipsele casnice. După-ce gătă școalele gimnaziale îi face Tata Pamfil propunerea să între în teologie, că acolo va putea învăță fără spese. Ci tinărul nu se învoi; „Văd eu năcazul în care înglozi Dumniata, nu voi mai intra și eu în el“. Merse la universitate și fără ajutor de un ban dela tată-so, în patru ani de zile gătă drepturile și căpătă diploma de doctor în drepturi.

Din acest minut începū a răsări încet pe încet soarele și pentru bietul Tata Pamfil Că Iuliu, care făcuse doctoratul în drepturi, se duse practicant la un avocat și-i trimitea tătâne-său la fiecare primă 10—15 fl. Iară după trei ani de zile făcū examenul de avocat și-și deschise cancelaria la un oraș mare. Acum toate lucrurile Tatii Pamfil luară altă față, că Iuliu luă pe toți copiii la sine, pe toți îi folosî în cancelarie în orele libere și fiecare scria, cu fete cu feciori, măcar atâta cât le plăteă mâncarea. Încet, încet isprăvi și copilul al doilea drepturile, al treilea medicina, și al patrulea profesura. Cești doi mai mici trecură în România, unde munca este mai bine plătită, decât la noi, și de unde trimiteau tatălui lor bani de plăti toate datoriile ce le făcuse, când ei erau mici.

Fetele cele mai mari sânt măritate bine, după oameni aleși, iar cea mai mică o mărită chiar acum după un cleric, pe care l'a și luat de ajutor lângă sine. Că-și zice părintele Pamfil: „Valea-Sacă, — cu popor puțin și sărac, dar e parohie cu noroc. Am

o leacă de moșie, ce-i cumpărată din zilele cele bune, când îmi trăia preoteasa, nu bucuros aş vinde-o. Deci ginerele să-mi rămână ajutor betrânețelor, că chiar în Valea-Sacă l'or lăsa doară și fără patron.

Acum cântă părintele Pamfil și de zece ori pe zi: „Preamărit fie numele Tău, Doamne, pentru toate câte mi-ai făcut mie!“

CHIPURILE NOASTRE.

Câtă țară am umblat	Mătasa fuiorului
Eu ca tine n'am aflat	Ochii negri negrișori,
Naltă 'n trup și subțirea	Fă-i mândruțo vânzători
Gura ca o cireșea	Că m'oi face negustor
Păru pana corbului	Negustor de ochișori.

ȘTIRI.

Duminecă în 14 Aprilie a. c. s'a ținut în comuna Vaca, desp. Brad a doua prelegere populară în acest an. Pentru conducerea prelegerii au fost din partea comitetului prof. S. Albu, însoțit de prof. T. Suci. După deschidere învățătorul I. Bârna a vorbit despre îngrijirea vitelor și asigurarea lor. S'a pornit o mișcare pentru o tovărășie de asigurare a vitelor.

Durere, că parohul Bradului, — după atâtea rugări nu poate, — că nu vrea — să înceapă sf. liturgie până după 10 ore și când ies oamenii din biserică e trecut de 12, iar după amiază, fiind cringurile tare împrăștiate, sătenii nu se mai pot aduna. De aceea în Brad nu s'a putut ține în 14 Aprilie prelegerea pusă. Ne-având ce face, până la 10 — sânt și de aceia, cari înainte de biserică intră puțin la birt și apoi la biserică. Iată câștigul. De cumva Veneratul Consistor nu se va îndura să facă puțină rânduială.

În despărțământul Brașov se țin prelegeri populare în 1 Aprilie v. în comuna *Robav*, în 8 Aprilie în *Herman*, în 15 Aprilie în comunele *Bod* și *Sâmpetru*, iar în 21 Aprilie în *Turcheș*. Se vor ține prelegeri economice, se vor înființa agenturi, se vor împărți pomi printre membrii agenturilor și se vor ține mai multe conferințe împreunate cu proiecțiuni de skiopticon.

Numărul viitor al revistei noastre va apărea pe o întindere de 32 pagini — din privilegiul sărbătorilor.

Rugăm pe abonații cari nu primesc regulat numerele să facă mai întâi întrebare la poștă și numai după aceia să se adreseze administrației noastre, și nu redacției care are altă meserie.